

KUŽIŠ ?!

LIST ZA MLADEŽ - 28. LISTOPADA 2016. - BROJ 108

Foto: Antonija Dević

IZDVAJAMO:

TEMA:

Hrvatski gimnazijski odjel – 4-5

PSIHOLOGIJA:

Kako se mjeri ljepota? – 16

PREDSTAVLJAMO:

Klub Flaneuri – 7

GLAZBA:

Ivana Picek – 20-21

FOTO MJESECA

Mjesec knjige

KUŽIŠ ?!

List je besplatan

Osniavač:

NIU »Hrvatska riječ«

Nakladnik:

NIU »Hrvatska riječ«

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika:

Ivan Karan

Urednik izdanja:

Davor Bašić Palković

Suradnici:

Klara Dulić, Ivan Čavrgov,
Tomislav Perušić, Nevena Balažević,
Donna Diana Prčić,
Antonija Dević

Lektura:

Jelena Dulić Bako

Korektura:

Mirko Kopunović

Tehnički prijelom:

Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije:

Antonija Dević, Vedran Jević

E-mail:

kuzis07@gmail.com

Web:

www.hrvatskarijec.rs

Tisak:

Sajnos doo Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu
Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno
informiranje i odnose s vjerskim zajednicama

Donna Diana Prčić

Čitanje

Zasigurno znate da je u tijeku mjesec knjige, a u Hrvatskoj se ove godine promovira pod sloganom »Čitam sto na sat«. Baš lijepo. Jer čitanje knjiga je jedna lijepa radnja koja je u mnogo čemu korisna za naš mozak. Prije svega za njegov intelektualni razvoj, jer načitanost donosi veliki benefit našem mentalnom kapacitetu, ali i uveliko godi i njegovom zdravlju.

Ne vjerujete? Provjerite i sami. Dovoljno je samo uzeti knjigu i početi čitati. Nažalost, statistika pokazuje na ovim našim prostorima dosta poražavajuće podatke, navodeći kako pedeset posto ljudi u tijeku jedne kalendarske godine nije pročitao više od jedne knjige (mnogo ih je koji nisu niti jednu). Tko je kriv za to?

Ubrzanost načina življenja, gdje knjiga uporno gubi svoje mjesto u našim rukama prepuštajući ga »pametnim«
telefonima, tabletima, laptopima i PC-ima. Internet daje brze i mnogo kraće odgovore na sva naša pitanja, i mnogi se odlučuju za ove prečice u stjecanju znanja.

A knjige se i dalje pišu i tiskaju. Prema nekim pokazateljima svakih 30 sekundi se na svijetu pojavi neki novi naslov. Pisci se ne predaju u borbi za svoje čitatelje i nastaviti će tako dokle god je svijeta i vijeka.

Žalosno je što se čitatelji predaju u borbi za knjigu. Umjesto predaje, treba se vratiti u borbu za svoje znanje s najjačim oružjem u povijesti čovječanstva. Knjigom. I čitati koliko se može i stiže.

Znam, svi će reći u svoju obranu kako nemaju vremena, ne stižu od učenja i drugih životnih obveza.

Sve su to samo klasični načini obrane od neželjenog knjiškog napada, jer za nečitanje ne postoje izgovori. Za njega se uvijek može i mora naći vremena.

Ako već nigdje drugdje, onda barem malo u busu, vlaku ili tramvaju. A mnogi od vas se često voze do svojih škola i fakulteta.

Umjesto Face-a, Twittera, Vibera ili bilo čega drugog digitalnog i virtualnog, dajte šansu malo i papiru. U bilo kojem povezu. I sigurno nećete požaliti.

Ne morate odmah krenuti s brzinom čitanja od sto na sat. Bit će dovoljno i pedeset, jer onda će se sve pokrenuti i vremenom dostići i mnogo veću brzinu. Počnite na vrijeme, jer poslije bi mogli zažaliti što se ranije niste odlučili za čitanje. Knjige su najbolja hrana za svaku glavu. Provjereno.

NOVI HRVATSKI ODJEL U SUBOTIČKOJ GIMNAZIJI

Svi jedni uz druge

Odjel broji 25-ero učenika.

Učenici dolaze iz osnovnih škola u Subotici i okolici, a imaju i jednu učenicu iz Monoštora

Generacija za generacijom pokazuje da pokretanje nastave na hrvatskom jeziku u subotičkoj Gimnaziji »Svetožar Marković« nije bila nemoguća misija. Prvi odjel imao je na početku 16 učenika, a završilo ih 11, danas nekoliko godina kasnije 1/f odjel broji 25 učenika. To je jedan lijep broj učenika za nastavu na manjinskom jeziku. Od toga nisu svi pohađali nastavu na hrvatskom jeziku u osnovnoj školi. Oni dolaze iz različitih osnovnih škola iz Subotice, Male Bosne, Tavankuta i Đurđina. Ove godine upisana je i učenica iz Monoštora, sela u somborskoj općini.

Lijepo su se snašli

Njihova razrednica je profesorica matematike, **Jelena Piuković**: »Zadovoljna sam što je ove godine upisan veliki broj

učenika. Možemo primijetiti da postoji zainteresiranost učenika za gimnaziju i nastavu na hrvatskome jeziku. Ono što privlači učenike je svakako kvalitetna nastava, atmosfera u razredu, prijateljstvo. Tome svjedoči i što je generacija ovogodišnjih maturanata uspješno upisala željene fakultete na teret proračuna (Medicinski, PMF, FTN, Filozofski, Poljoprivredni, Učiteljski...) Učenici su se lijepo snašli. Predstoji im period ozbiljnog rada i maksimalnog angažiranja u školskim obavezama. Nije im lako, ali se trude i neki su jako lijepo krenuli s ocjenama. Za početak sam jako zadovoljna, ali uvijek se može još i bolje. Na tome ćemo poraditi. Profesori vole predavati u hrvatskim odjelima. Uvijek se dobro osjećaju jer učenici pokazuju zainteresiranost za predmet, aktivni su, lijepo se ponašaju i ophode prema profesori-

ma. Naravno, svaki od profesora očekuje i uspješne rezultate njihovog rada. Zato je na učenicima da vrijedno rade i bit će lijepih rezultata.«

Poznati gimnazijalci

Kada smo ih posjetili profesorica srpskog jezika i književnosti **Sanja Vujačić** govorila im je o slavnim književnicima koji su nekada pohađali školu u koju su i oni 1. rujna krenuli. Vujačić je naglasila kako velikani kao što su **Dezső Kosztolányi**, **Stevan Raičković** i **Duško Radović** inspiriraju svaku novu generaciju đaka. Tim povodom učenike 1/f profesorica je upoznala s đачkim životom slavni književnika, anegdota iz tog perioda. Ovoga puta jedan od povoda za »druženje« hrvatskog odjela s tim književnicima je projekt »Živopisne

ličnosti« koji ima za cilj predstavljanje, prihvatanje i poštivanje različitosti u multikulturalnim sredinama, a koji profesorice srpskog jezika i književnosti Sanja Vujačić i **Bojana Đorojević** realiziraju u okviru trod-

teško kao što pričaju (bar za sad), samo treba učiti kao i svugdje. Većinu drugara poznajem od prije i dobro se družimo, a profesori su strogi, pravedni i sve u svemu dobri.

Gimnazija mi se kao škola sviđa, naravno teža je od osnovne i to se da primijetiti, ali uz rad i redovito učenje ništa nije teško. Društvo je izvrsno, svi smo se brzo upoznali i zbližili i atmosfera u razredu je uvijek vesela. Profesori su korektni i na početku, koji svi kažu da je težak, u što smo se sada i mi uvjerali staju uz nas i ne daju nam da posustanemo poslije neke slabe ocjene.

Milica Vuković: Osnovnu školu sam završila u Tavankutu – OŠ »Matija Gubec«, a gimnaziju sam upisala jer je odlična osnova za fakultet i mogu upisati koji god želim. U osnovnoj školi sam išla na nastavu na hrvatskom jeziku i to mi se veoma dopalo pa sam zato upisala smjer na hrvatskom jeziku. Za sada sam veoma zadovoljna školom, društvo je super, profesori se trude da nam što bolje objasne gradivo, atmosfera na satu je veoma ugodna pa se nadam da će tako i ostati.

Regina Dulić: Iz Đurđina sam, a osnovnu školu sam završila na hrvatskom jeziku u Subotici, u školi »Matko Vuković« te sam imala želju nastaviti u tom smjeru. Gimnaziju sam prvenstveno izabrala iz razloga što nakon nje imamo točniji cilj, što to uistinu želimo postati kada odrastemo. Prvih mjesec dana u novoj školi nam je pomoglo da se, sada već, prilagodimo načinu rada i učenja kod pojedinih profesora i da

nevnog seminara »Mi i oni drugi«, u organizaciji Grupe 484. Učenici 1/f sa svojom razrednom imaju u planu uskoro se upoznati i s drugim slavnim učenicima gimnazije, koji su svojim radom i pregalaštvom zadužili Suboticu, kao što su **Ambrozije Šarčević** i **Vince Zomborčević**.

Prvi dojmovi

Zašto su baš izabrali gimnaziju i nastavu na hrvatskom jeziku te kako se u njoj snalaze pitali smo neke od prvaša, a evo i njihovih odgovora:

Anđela Matin: Dolazim iz Monoštora, to je jedno selo u blizini Sombora. Odlučila sam se za ovu školu jer mi je istu pohađala i starija sestra, dijelom i zbog hrvatskog odjela. Veoma sam zadovoljna svim profesorima i profesoricama, i zaista sam zadovoljna svojom odlukom o upisu. Smatram da ćemo biti jedan od najboljih hrvatskih odjela koje je Gimnazija imala, iz prostog razloga, jer smo svi jedni uz druge, što čini osnovu dobrog odjela i prijateljstva.

Katarina Piuković: Pohađala sam OŠ »Matko Vuković«, a izabrala sam gimnaziju na hrvatskom jer sam i u osnovnu išla na hrvatskom i jer sam čula od prethodnih razreda da je izvrsno. Nakon mjesec dana i dalje mi se sviđa kao i prvog dana, možda čak i više. Jako sam zadovoljna, nije uopće

Nataša Benčik: Dolazim iz OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta. Za gimnaziju sam se odlučila jer ona pruža velike mogućnosti za daljnje školovanje koje svakako plani-

ram, strukovne škole se više baziraju na polju za koje su namijenjene, a gimnazija obuhvaća sve. Nastavu na hrvatskom jeziku sam izabrala jer od vrtića idem na nastavu koja se odvija na hrvatskom jeziku.

se međusobno bolje upoznamo i zbližimo. Vrlo sam zadovoljna gimnazijom, nadam se dobrim ocjenama i radujem se godinama što nam slijede.

Tekst i fotografije: Antonija Dević

Počela je sezona knjiga!

Listopad je vrijeme kada se temperature snižavaju, polako i nerado odustajemo od sjedenja vani i provodimo vrijeme u kući, sada već i uz grijanje. Školske i fakultetske obveze uveliko su započele i mladima ne ostaje mnogo slobodnog vremena. Trenuci odmora su kratki, a vrijeme koje možemo sami osmisliti i ispuniti je sve kraće, zato je potrebno dobro promisliti za što ćemo ga iskoristiti. Osim provođenja vremena s obitelji i prijateljima, uvijek je dobro ostaviti malo prostora za vlastite trenutke, u osami. Dobra knjiga u takvim trenucima pouzdan je prijatelj i sugovornik. Blagotvoran utjecaj čitanja na zdravlje svima je već poznat, ali, podsjetit ćemo se još jednom kako čitanje smanjuje stres, poboljšava pamćenje, potiče empatiju, proširuje fond riječi i, uopćeno govoreći, pospješuje mentalne sposobnosti.

Sajmovi knjiga

Nije slučajnost što se upravo u listopadu održavaju veliki sajmovi knjiga u zemlji i inozemstvu, jer je listopad i mjesec knjige. Krenimo od lokalnih događanja: Gradska knjižnica u Subotici u listopadu proslavlja svoj rođendan, ove godine 126. Tim povodom, organizira akciju učlanjenja za srednjoškolce tijekom cijelog listopada, uz mogućnost vraćanja bez nadoknade knjiga koje su zadržane dulje od predviđenog roka. U tijeku je Sajam knjiga u Beogradu, koji traje do 30. listopada. Na

međunarodnom, 61. beogradskom sajmu knjiga predstavljaju se brojni knjižari, nakladnici (među kojima i NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice), kao i pisci na svojim promocijama. Počasni gost Sajma je Iran, a slogan je kratak i sadržajan, a glasi »Knjige u ruke!«

Nakon beogradskog, u sljedećem mjesecu očekuje nas Interliber u Zagrebu, od 8. do 13. studenoga. Kako najavljuju organizatori, Interliber i ove godine ima bogatu ponudu, koja uključuje predstavljanje knjiga, dolazak hrvatskih i inozemnih književnika,

beru bit će upriličena i velika nacionalna književna izložba Narodne Republike Kine.

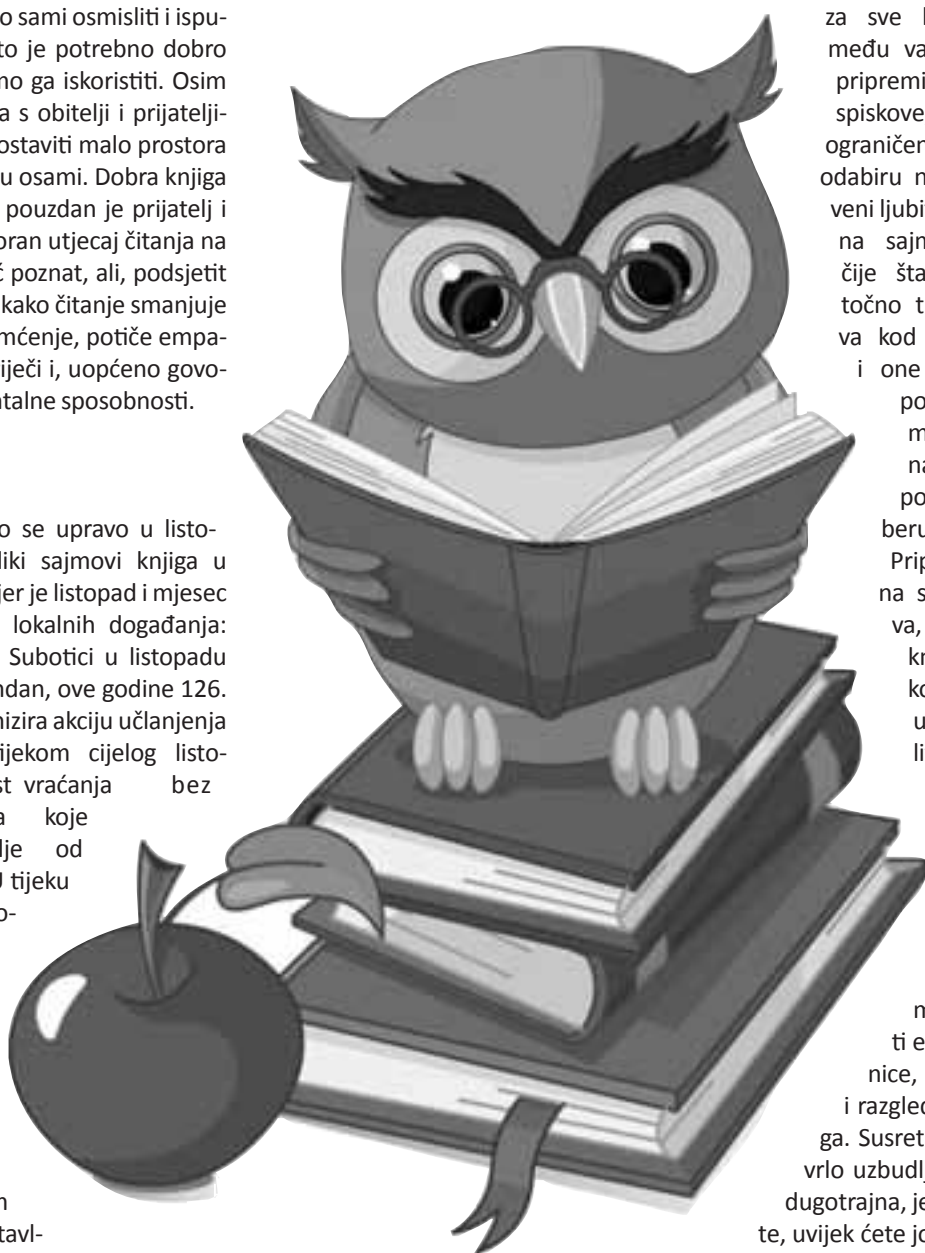
Pripremite spiskove

Ulaznice za oba sajma su relativno pristupačne, a ugođaj je odličan za sve ljubitelje knjige. Neki među vama vjerojatno su već pripremili i skraćuju svoje spiskove, jer su financije ipak ograničene, ali, ima neke čari i u odabiru najdražih knjiga. Strastveni ljubitelji knjige i književnosti na sajmovima obično znaju čije štandove posjećuju, što točno traže, cijenu tih naslova kod različitih izdavača, ali i one manje zainteresirane ponese razdragana sajamska atmosfera, šarenilo naslovnica i bogatstvo ponude te i »šetači« odoberu ponešto za sebe.

Pripremite popise i pravac na sajmove! Pored sajмова, ne treba zaobilaziti ni knjižnice, jer možda nekoga najdraža knjiga čeka upravo tamo. Ne dozvolite da vam prva misao o knjižnici bude mrska školska lektira (mada, ni ona ne mora biti mrska, treba joj dati zasluženu priliku!), potrebno je izdvojiti malo vremena, pretražiti elektonički katalog knjižnice, a i zaviriti po policama i razgledati ponudu novih knjiga. Susret s knjižnicom može biti vrlo uzbudljiv, a ljubav uzajamna i dugotrajna, jer, kad ju jednom zavolite, uvijek ćete joj se vraćati. U knjižnicu se također može doći s jasnim ciljem, ali i razgledati i razmišljati pa i potražiti preporuku od knjižničara. Knjige u ruke!

Klara Dulić

FOTO: www.inkreaders.com

potpisivanje knjiga i veliki izbor naslova lijepe književnosti, ali i učila. Na Interli-

ČITATELJSKI KLUB U SUBOTIČKOJ GRADSKOJ KNJIŽNICI

Mi smo Flâneuri

Znate li neku riječ koja opisuje strastvenog avanturistu, večitog optimistu koji traga za najljepšim prizorima koji mu može podariti grad? On očekuje neočekivano, priželjkuje nemoguće i otkriva nepoznato na svojstven način. Francuzi su pronašli riječ koja obuhvaća sve to. Flâneur. Umjetnik, promatrač, pjesnik ili filozof.

U njegovu čast, zajedničkim snagama stvorili smo u Subotici Čitateljski klub koji vode nenadmašne knjižničarke **Bernadica Ivanković** i **Nevena Mlinko**. Svaki susret za nas imaju spreman novi program, teme i radionice. Najčešće se okupljamo u čitaonici Gradske knjižnice jedne subote u mjesecu već više od pola godine. Posljednji susret proveli smo u istraživanju života i djela **William Shakespearea** povodom 400 obljetnice njegove smrti. U lipnju smo putovali i Suboticom. Uključili smo se u secesijsku šetnju koju je organizirao Gradski muzej. Tom prilikom upoznali smo se s radom jednog od naših najpoznatijih arhitekata, **Titusa Mačkovića**. Tada sam uvidjela da ustvari ni ne poznajem svoj grad jer mi je svaki skriveni kutak dobio novu dimenziju. Posjetili smo i »Rotografiku«, kako bismo saznali na koji se način knjiga stvara i dolazi u naše ruke. Ukrašavali smo stube posudbenog odjela za odrasle najvažnijim znakovima koje bi svatko želio imati pored svog puta. Voli, razmišljaj, vjeruj, nadaj se...

Najzanimljiviji susret dogodio se u srpnju kada smo noćili u knjižnici i stupi-

li u kontakt s knjižnicom iz Osijeka preko Skypea i razgovarali s našim kolegama o književnosti, filmovima i zajedničkim interesiranjima. Ono što svaki naš susret čini jedinstvenim jeste inovativnost u predstavljanju aktualnih tema, raznolikost misli i načina razmišljanja, ali i neizostavna zabava i smijeh. U knjižnicu dolazimo nasmijani, sretni i uzbuđeni, a odlazimo potaknuti novim znanjem i vidicima.

»Naša destinacija nikada nije mjesto, već novi način promatranja stvari«, naveo je poznati književnik **Henry Miller**. Nova knjiga, novi prijatelj, novi svijet.

Sara Dulić

PRESTIŽNA TITULA ZA 2021. GODINU

Novi Sad – europska prijestolnica kulture

Program Europske komisije naziva »Europska prijestolnica kulture« ove godine slavi 31. rođendan. Ideja na začetnica projekta bila je **Melina Mercouri**, tadašnja grčka ministrica kulture. Ideja ove inicijative bila je naglasiti bogatstvo i raznovrsnost europskih kultura te omogućiti Europljanima da skupa slave posebnost svojih kultura i tradicija. Stvaranje zajedničkog europskog identiteta, dugoročni razvoj infrastrukture i kulture, viša razina međunarodne prepoznatljivosti, skupa s razvojem turizma, samo su neki od ciljeva ovog programa.

Lokalno i europsko

Tijekom svog razvoja, ovaj je program razvio i osnažio aktere lokalnih zajednica. Ambicije i ideje organizatora programa moraju se prilagoditi populaciji grada koji nosi titulu prijestolnice kulture. Iznimno je važno biti upoznat sa stanjem lokalne kulture i njenim pozicioniranjem u zajednici kako bi program na svom koncu predstavljao zaokruženu i smislenu cjelinu. Osim predstavljanja lokalne kulture, neizostavan dio ovog programa predstavlja inkorporiranje »europskog elementa«. To je, zapravo, praksa spajanja lokalnog konteksta s europskim okvirom. Konkretno, uglavnom se radi o suradnji lokalnih i europskih umjetnika u vidu izložbi ili glazbenih nastupa te putovanja i razmjena kulturnih i umjetničkih društava. Osim prije navedenog, »europski element« može se postići i zajedničkim obilježavanjem tradicionalnih europskih vrijednosti i naslijeđa te doticanjem aktunog problema koji je zajednički cijeloj Europi u određenom momentu.

Višegodišnja priprema

Valja naglasiti kako iza ovog programa stoji višegodišnja priprema. Prijave za Europsku prijestolnicu kulture predaju se šest godina unaprijed. Cijeli proces odabira grada ima nekoliko faza, pri čemu odabrani eksperti iz oblasti kulture evaluiraju prijave te prate cijeli šestogodišnji proces selekcije gradova. Europska komisija ima

ulogu u nadgledanju dosljednog provođenja procedura propisanih od strane Europske unije. Titulu prijestolnice kulture za jednu godinu mogu nositi dva grada istovremeno te su za europske prijestolnice kulture 2016. godine izabrani San Sebastian (Španjolska) i Wrocław (Poljska). Rijeka (Hrvatska) i Galway (Irska) će podijeliti titulu 2020. godine, a 2021. ovom će se titulom okititi i Novi Sad.

»Novi Sad 2021.«

Dodjela ove titule Novom Sadu bit će upamćena kao prekretnica u tradiciji Europske prijestolnice kulture. Naime, ovo je prvi put da se titula dodjeljuje gradu

voljnog geografskog položaja na srednjem toku Dunava. Ideja iza koje stoje članovi ovog projekta naglašava važnost demokratskog kulturnog razvoja, otvaranje novih prostora namijenjenih kulturi, kao i rekonstrukciju starih te interkulturalni dijalog i međusektorsku suradnju.

Dok sam se pripremala za pisanje ovog teksta, neprestano sam razmišljala o kriterijima koji su meni dovoljni da Novom Sadu dodijelim titulu europske prijestolnice kulture. Novi Sad je studentski grad. Stjecište je tisuća mladih ljudi koji su, željni novih iskustava, došli ovdje potražiti svoj komad neba. Novi Sad je zelen. Fruška gora pod svoje okrilje prima svakog tko, makar na tren, želi pobjeći iz gradske vre-

F	R	A	I	H	R	B
R	N	S	B	O	W	R
E	O	A	F	P	O	I
E	V	D	N	E	W	D
D	I	2	0	2	1	G
O	C	U	L	T	U	E
M	R	E	A	R	T	S

koji se ne nalazi u državi članici Europske unije. Projekt »Novi Sad 2021.« zadužen za izradu prijave, između ostalog, predviđa uređenje fasada i kulturne infrastrukture Novog Sada u narednih pet godina. Na mrežnoj stranici projekta »Novi Sad 2021.« naglašava se važnost multikulturalne dimenzije ovog vojvođanskog grada, veliki broj kulturnih i obrazovnih institucija te kompetitivna prednost uslijed po-

ve. Novi Sad ima kvalitetna kazališta, muzeje, galerije. Novi Sad ima pabove i kave, vrlo često u istoj ulici. Dovoljno je velik da pomisliš kako u njemu možeš ostvariti svoje želje, a dovoljno mali i »ušuškan« da se osjećaš ugodno i kao kod kuće dok hodaš njegovim ulicama. I zbog svega navedenog, Novi Sad s ponosom može nositi titulu kulturne prijestolnice Europe.

Nevena Balažević

YEN SEMINAR U GRADIŠĆU, AUSTRIJA

Manjine ruše zidove

Gradišćanski Hrvati i koruški Slovenci organizirali su krajem rujna u mjestu Lockenhaus u Austriji seminar nacionalnih manjina pod budnim okom i uz odobrenje svevidećeg YEN-a. YEN (Youth of European Nationalities) je krovna organizacija velikog broja manjinskih udruga u Europi, koja povezuje i promovira razne kulture i jezike, od kojih su neke dosta zanemarene pa skoro i zaboravljene. Vojvođanske Hrvate na seminaru čiji slogan je glasilo »Rušiti zidove/zidine« predstavljala je udruga Krov, dok su iz Srbije išli još i Cincari koji dolaze iz Beograda. Iz regiona bili su još i Vlasi iz Albanije i Makedonije, Slovenci iz Rijeke i Trsta, kao i Arumuni iz Rumunjske, a bio je i predstavnik Bošnjaka u Italiji. Također su bile predstavljene i zajednice Hrvata iz Mađarske, Čeha iz Hrvatske, Roma iz Makedonije, Nijemaca iz Rusije, Danske, Mađarske i Rumunjske, Frižana iz Nizozemske, Danaca i lužičkih Srba iz Njemačke, te švicarskih Retoromana.

Tko su Gradišćani?

Hrvati iz austrijske pokrajine Gradišće (njem. Burgenland) su se iz Hrvatske preselili prije 500 godina. Smjestili su se uz samu granicu s Mađarskom, sat i pol vožnje od Beča južno, i možda prošli najbolje od cijele hrvatske dijaspor. Danas je puno njih iz miješanih brakova s Austri-

jancima, puno se i izjašnjava Austrijancima ali hrvatskog podrijetla, što znači da i dalje čuvaju svoj kulturu i jezik koji se dosta razlikuje od standardnog hrvatskog, s

postojanju kao utvrdi s koje su križarske trupe upuštali u bitke protiv Mongola. Usred napornog rada u grupama i prezentacijama imali su i dovoljno vremena

otići u Beč gdje su posjetili urede Hrvatskog akademskog kluba (HAK) i Klub slovenskih studenata na Dunavu (KSŠSD) kao i austrijski parlament. Svoje su manjine promovirali u samom centru, ili jednom od centara Beča, i to nigdje drugdje do na Trgu ljudskih prava (Platz den Menschenrechte) gdje su dijelili balone prolaznicima i s njima razgovarali. Posljednji dan proveli su u obilasku cijelog dvorca uz pratnju vodiča i igrajući se srednjevjekovnih igara. Tako su imali prigodu gađati lukom i strijelama, bacati sjekire u drvenu metu i navući na sebe silnu opremu koju su nekada Krstaši nosili.

Demokracija u YEN-u

Redovite članice YEN-a toga su tjedna mogle i glasovati na saboru YEN-a, dok su izvanredne mogle svjedočiti o primjernoj primjeni demokracije u kojoj sve europske manjine poštuju različita mišljenja a i dalje funkcioniraju kao zajednica. Ako je to mogu-

će među manjinama, onda bi trebalo biti i među većinskim zajednicama europskih država. Sljedeći seminar održat će se u prosincu u Berlinu, i to prije svega za »nju-bize« (newbies) iliti novake, dok će domaćini sljedećeg uskršnjeg seminara, koji je i najveći tijekom godine, biti Vlasi iz Albanije koji će ga organizirati u Tirani.

Tomislav Perušić

obzirom da im se jezik nije puno razvijao posljednjih pet stoljeća ali je pokazao otpornost na razne spoljne utjecaje.

Promocija u Beču

Sudionici su bili smješteni u dvorcu Lockenhaus, u istoimenom mjestu, za koji se ne zna kad točno je izgrađen ali postoji dokument iz 1142. koji govori o njegovom

SAVJETNIK

Mitovi o učenju u koje moraš prestati vjerovati

Kao da učenje nije dovoljno grozno samo po sebi, nego postoji sto savjeta koji ti pomažu kako da bolje učiš. Sa svih strana čuješ stvari koje će ti pomoći kako da se bolje koncentriraš ili briljiraš na testu, ali uglavnom ispadne da su pola tih savjeta samo mitovi koje ne bi trebala slušati. Krenula je škola, počeli su prvi testovi i svaka pomoć je dobro došla. Ovo su samo neki od mitova koje si zasigurno čula, ali krajnje je vrijeme da prestaneš vjerovati u njih.

Uči uvijek na istom mjestu

Učiš uvijek u svojoj sobi za radnim stolom i vjeruješ kako je to jedini recept za kvalitetno usvojeno gradivo. Krivo. Nedavno je otkriveno da djeca i mladi koji uče u različitim okruženjima zapravo mnogo bolje i brže usvajaju informacije zbog načina na koji mozak obrađuje informacije. Ponekad nam okolina pomaže da bolje zapamtimo informacije jer promjenom mjesta učenja obogaćujemo informacije koje pamtimo i uspoređujemo zaboravljanje, a znanje gradimo u različitim kontekstima. Dakle, sljedeći put bez straha otiđi u knjižnicu, na livadu, kod frenda/frendice ili u omiljeni kafić. Važno je samo da ostaneš koncentriran/a i da nema previše ometajućih faktora.

Kampanjci prolaze lošije

Učenje dva dana prije testa ili još gore noć prije ispita nikad nije dobra opcija jer dodatan stres i ne spavanje mogu loše utjecati na naš mozak i zdravlje organizma. Ali to ne znači da kampanjci prolaze lošije po pitanju ocjena. Na brzinu ćeš naštebati sve, dobiti dobru ocjenu, ali pod koju cijenu? Savjet je učiti redovito, ali svi znamo da će se kad-tad dogoditi da moramo ostati dugo budni i učiti u zadnji čas.

naučiš na kreativan način riješiti problem. Makar to značilo napraviti dobar šalić s formulama.

Ne slušaj glazbu dok učiš

Ovo funkcionira na individualnoj razini. Neka istraživanja pokazuju da slušanje klasične glazbe pomaže kod učenja, druga pak preporučuju ambijentalnu glazbu. Neki pak tvrde da možeš slušati i **Arianu Grande**. Nema točnog odgovora, ali postoje ljudi koji ne mogu učiti u tišini i ako si jedan od njih slobodno stavi slušalice i uči onako kako tebi odgovara. Preporuka je pak da slušaš glazbu koju ne slušaš inače jer će te poznati stihovi ipak možda ometati.

Neko gradivo je potpuno nepotrebno

Naravno da te živcira što moraš naučiti sto i jednu formulu iz geometrije ili pak znati koje godine je bio neki bitan događaj. Ali poanta nije u tome da naučiš sve to i jednog dana pobijediš u kvizu, već da

Dobra priprema je najvažnija

Kupila si markere svih živih boja, prikupila bilješke sa svih strana, pospremila sobu, skuhalo kavu i zapisivala si marljivo na svakom satu. No, sva priprema svijeta neće ti pomoći ako si počela učiti u zadnji čas. Logično je da što više vremena provedeš učeći isto gradivo, to ćeš ga bolje znati. Neki bolje funkcioniraju pod stresom pa brže uče, ali bit ćeš mirnija ako kreneš na vrijeme.

Neki su jednostavno talentirani u pisanju testova

To jednostavno nije istina. Pisanje testova vještina je koja se može naučiti. Neki jednostavno sjednu, napišu test, predaju ga i gotovo. Neki pak imaju problema s koncentracijom, misle da neće stići sve napisati, imaju problema s pisanjem ili jednostavno nisu učili pa im ne ide. Ako si među njima, prije testa se dobro naspavaj, par puta duboko udahni i probaj smiriti misli i koncentriraj se samo na pitanja. I naravno – uči prije testa.

(www.teen385.com)

Jesen ispod mog kišobrana

Neraspoloženo i nervozno koračam do fakulteta osećajući kako mi pojedini dijelovi odjeće postaju mokri. Zar je već jesen? Zašto pada kiša? Nisam još spremna za rastanak s lijepim vremenom i ne želim se opet sprijateljiti s gospodinom Kišobranom. Dok i dalje pokušavam pronaći što kraći put do zamišljenog cilja razmišljam kako to možda funkcionira u svijetu godišnjih doba. Možda je gospođa Jesen sada već veoma ljuta na osobe poput mene, osobe koje gundaju zbog njenog nastupanja. Možda se ona osjeća neprihvaćeno pa šalje kiše suza na nas? Mislim se, ako je stvarno tako bolje bi mi bilo prestati kukati. Opet spuštam pogled dolje i vidim svoje blatnjave tenisice dok me neki čovjek naglo udari kišobranom. Pa kako da se ne živciram?

Nastavljam da razvijam nestvarne teorije u svojoj glavi i shvaćam da nas je stvarno pomalo nespremlne i još u veseloj, letnjoj garderobi zatekla tužna gospođa Jesen. Možda se zbog toga naljutila i odlučila da bude hladnija nego obično. Uspjela joj je namjera da u potpunosti zaboravimo

na tople dane koje nam je priredilo Ljeto, jer je svojim hladnim pokretima učinila da lišće naglo počne opadati u raznoraznim bojama i tako prekrije svo zelenilo.

Podižem pogled i vidim užurbane, namrgođene ljude koji pretrčavaju ulicu dok im vozači nervozno trube i dovikuju. Brisači rade bez prestanka, a i pas lualica koji me uobičajeno prati do fakulteta negdje se skrio. I neka je. Pokušavam sebe uvjeriti da nije sve tako sivo i da i ova jesenska, hladna kiša ima neke dobre strane. Pa da, dobra je za plodove, njive... »Joj izvini nisam te vidjela!«. I tako je moj pokušaj viđenja dobre strane ovog vremena propao onog trenutka kad sam se našla u ogromnoj bari jer me djevojka »nije vidjela«. Odlučila sam biti opreznija i polako podižem kišobran kako bih imala »nadgled« nad svim mogućim prijetnjama na putu. Od namrgođenog pogleda osjećam kako ću dobiti bore prije vremena pa govorim sebi da pretjerujem. »Daj gospođi Jesen drugu šansu!«, govorim sebi pokušavajući posmatrati ljude oko sebe na drugačiji način. Ispred mene polako šetaju dečko i dje-

vojka. On im čvrsto drži kišobran dok mu se ona kao krišom sve više i više približava pa se mislim da eto možda gospođa Jesen i nije tako loša jer postoji mogućnost da se oni zbog takve sulude, a opet romantične situacije zaljube, ako već i nisu. Ispred marketa malena djevojčica veselo i neumoljivo skače u svaku moguću baru dok je mama grdi, ali neuspješno. To me stvarno natjera na smjeh, prisjećajući se maminih priča u kojima govori kako sam i ja bila takva. Baš čudno, pomislih.

Polako se bližim fakultetu, smrznuta i pokisla i pored mog najnovijeg kineskog kišobrana. Gledam u listove na betonu koji svojim šarenim bojama ubijaju ovo tamno vrijeme dok me jaki vjetar podsjeća na to tko je ovdje glavni i s time sam u potpunosti suglasna. Dajem mu to do znanja svojim čvrstim držanjem kišobrana i bojažljivim pogledom. Sklapam kišobran i prije ulaska u zgradu gledam u nebo. Cipele su mi mokre, a kišobran napola raspadnut – pobijedili ste gospođu Jesen.

Kristina Ivković Ivandekić
FOTO: bringrain.com

The xx

NAJBOLJI ALBUMI POP GLAZBE: ERYKAH BADU »MAMA'S GUN« (2000.)

čeka svojega zatočenika («Penitentiary Philosophy») i govori u ime svih »budala« (pjesma »Cleva«). Tu je i downtempo hit »Didn't Cha Know«.

No, nevjerojatno romantična, **Minnie Riperton**eskovska »Orange Moon« označuje drugu polovicu albuma, tužnije teme. Tu slušamo i »In Love with You« na kojoj gostuje **Stephen Marley**, sin čuvene legenda reggaea. Pjesma »Bag Lady« Philly spaja soul s hip-hop ritmom, govori o teškom bremenu na leđima suvremene žene.

»Green Eyes« je, bilo kako bilo, trijumf albuma. Epsko tumačenje slomljena srca, mijenja se u tri pokreta, vođeno liderom banda »Roots«, od jazz-a 30-ih, kroz naizgled veseli ali u biti tužni moment shvaćanja, do duboko tužnog zaključka.

U pitanju je ploča puna emocija, uzvišena i muzički i produkcijski. Svidjet će vam se, posebice ukoliko volite soul glazbu. A solu znači »duša«.

Robert Tilly

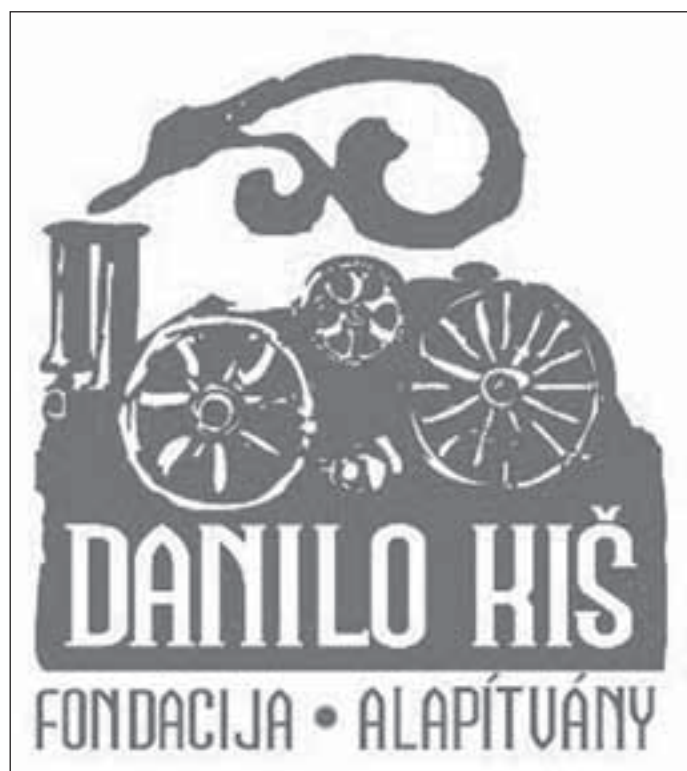
Klasik neosoul junakinje

Prvijenac američke pjevačice **Erykah Badu** »Baduizm« (1997.), prodan u milijunskoj tiraži, predstavio je hip-hopu njihovu **Billie Holiday**. Sljedeći njezin album, »Mama's Gun« nosio je posve drugačiju poruku. To je slijed pjesama o najtamnijim ponorima života i ljubavi. Badu je naime u to vrijeme netom raskinula s čuvenim glazbenikom **Andreom Outcastom**. Pjesma »Miss Jackson« bio je Andreov osvrt na taj događaj,

dok je Erykah svoju stranu priče prosula na preko 72-minute dugog albuma »Mama's Gun«.

Album je inače sniman u glasovitom njujorškom studiju Electric Lady, a objavljen za kulturnu soul etiketu Motown. Producenti su bili Erykah Badu and **Michael Whitfield**.

Navedena etiketa sugerira da je u pitanju neo soul ploča, koja taj pravac kombinira s funkom i jazzom. Prva polovica albuma je 2001. Erykahina pravedna heroina u tekstovima

SUPERMAN

ZLATA BARTL (1920. – 2008.)

»Teta Vegeta«

»**V**egeta« je jedan od najrasprostranjenijih dataka slanim jelima u svijetu. Svojim je okusom, popularnošću i kvalitetom proslavila Hrvatsku na svim kontinentima. Nastala je kao izvorni hrvatski proizvod u istraživačkom laboratoriju »Podravke« iz Koprivnice 1958. godine, a prvi korisnici u inozemstvu bili su Mađari i Rusi. Danas se prodaje u čak 40 zemalja. Kod nas se gotovo niti jedno kuhano jelo ne može zamisliti bez ovog čuvenog začina.

»Vegeta« je univerzalni datak jelima koji sadrži jedinstvenu kombinaciju nekoliko vrsta začina i 7 vrsta sušenog povrća. Stariji se zasigurno sjećaju, a svi ostali mogu pogledati na Yuotubeu, kako se *brand* Vegete razvijao kroz vrijeme, ponajviše zahvaljujući iznimno popularnoj kulinarскоj TV emisiji »Male tajne velikih majstora kuhinje«, koju je 70-ih i 80-ih godina prošloga stoljeća vodio **Oliver Mlakar**, a u kojoj je »majstor kuhinje« bio **Stevo Karapandža**, kuhar čija su jela bila fantastičnog okusa upravo zbog, kako je i sam govorio, dodatka Vegete.

Povijest »Vegete« počinje 1958. godine, kao rezultat rada istraživačkog laboratorija »Podravke« koji vodi profesorica **Zlata Bartl**. Na samom početku ovaj se začim zvao »Vegeta 40«, a već sljedeće godine proizvod je pušten na tržište. Samo osam godina kasnije potpisani su mnogi prodajni ugovori sa stranim partnerima i pokrenuta je prodaja na svjetskim tržištima.

Općim prihvaćanjem na tržištima, 1971. godine »Vegeta 40« mijenja ime u sadašnje – »Vegeta«. Daljnjim razvojem »Podravka« uvodi nove sastave prilagođene različitim namjenama, kao što su »Vegeta Mediteran« i »Vegeta Natur«, a tijekom godina postojanja uvela je dodatne linije proizvoda podijeljene u skupine – Classic, Natur, Grill i Twist.

Zlata Bartl rođena je u Dolcu kraj Travnika (Bosna i Hercegovina) 1920. godine. Odrastala je u sarajevskoj obitelji imućnijeg građanskog sloja. Poslije srednje škole počinje studirati u Zagrebu, gdje na Prirodoslovnom fakultetu diplomira kemiju, fiziku, matematiku i mineralogiju. S diplomom fakulteta vraća se u Sarajevo gdje predaje u gimnaziji.

Jedno je vrijeme nakon Drugog svjetskog rata provela u zatvoru u Zenici iz političkih razloga. Godine 1955. odlazi u Koprivnicu i tu započinje njen znanstveni rad. Ubrzo po njenom dolasku, »Podravka« počinje proizvodnju dehidratiziranih juha, iza kojih slijede opiti sa začинима i lansiranje »Vegete«. Iako krhkog zdravlja, Bartl je iznimno snažne volje i velikoga znanja te oko sebe okuplja vrsne stručnjake. Timskim su radom pridonijeli tome da jedan hrvatski proizvod postigne uspjeh.

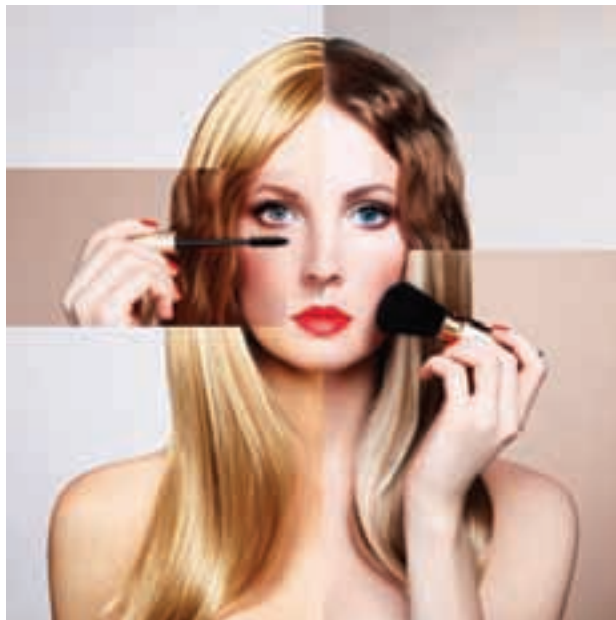
Godine 2006. Zlata Bartl je proglašena počasnom građankom Koprivnice, a 2007. primila je od Večernjeg lista nagradu za životno djelo. Preminula je 2008. godine u 89. godini. I danas je ostala poznata pod nadimkom »Teta Vegeta«.

T. Perušić

Kako se mjeri ljepota?

Ljepota (prije svega ljepota žene) je stoljećima fascinirala. Lijepe žene su opjevane, oslikane, zbog njih su se vodili ratovi. Pa kako to, onda, da se nerijetko iznenadimo kada vidimo sliku čuvene ljepotice i zastanemo u čudu jer ne vidimo ništa posebnoga. To je trenutak kada se prisjetimo one poznate izreke »Ljepota je u oko promatrača« i postaje nam jasnije da je »lijepo« često stvar vremena i društva, prolazna moda i rezultat društvenih normi. No i dalje ostaje želja da se otkrije što bi bilo ono univerzalno u ljepoti, nešto što je lijepo uvijek i svugdje, nešto »transdruštveno«, neograničeno nekim specifičnim vremenom ili prostorom. Izvrstan prikaz svih Ljepotâ (onih zapadnog kulturnog kruga)

dao je **Umberto Eco** u svojoj knjizi »Povijest ljepote« u kojoj pokazuje estetske ideale od vremena stare Grčke do suvremenog doba. Kroz knjigu postaje jasno kako se koncept ljepote različito tumači dijakronijski, a oni koji su putovali ili čitali o drugim kulturama znaju i o različitim sinkronijskim tumačenjima (vrlo bijela put u Japanu, mala stopala u Kini, velika stražnjica u Africi, izražajna osobnost u Francuskoj, vitkost uz velike grudi u SAD-eu pa čak i vilica bez prednjih zubi (!) kod dvaju plemena u Sudanu)

Čarobna formula simetrije

U potrazi za »čarobnom formulom« ljepote jedno se vrijeme odgovor tražio u simetriji pa smo mogli čitati niz članaka i analiza velikih umjetničkih djela koji su objašnjavali kako je upravo simetrija odgovor za ljepotu koju vidimo. Takve su teorije često nalazile uporište u evoluciji te su ukazivale na simetriju i proporcionalnost kao (nesvjesni) pokazatelje dobrog genetskog materijala (u svrhu prokreacije dobar genetski materijal postaje preko dojma »lijepoga« i poželjan što dovodi do veće šanse za opstanak vrste).

No, danas znamo bolje odnosno znamo da se doživljaj lijepoga kao ni doživljaj bilo čega drugoga, ne može odvojiti od iskustva onoga koji doživljava. I tako se ljepota opet vraća »oku promatrača«. A promatrač i njegov doživljaj svijeta rezultat su svih proživljenih iskustava.

Eksperimenti

Nedavni eksperiment koji je provela Laura Germine, suradnica glavne bolnice u Bostonu, sa svojim timom, pokazao je da ocjene o ljepoti jednojajčanih blizanaca mogu varirati kao i kada su u pitanju ocjene ljepote dvojajčanih blizanaca. Što znači da je u eksperimentu jedan blizanac znao dobiti puno veću ocjenu o tomu

koliko je lijep od drugoga iako su vizualno posve identični. Takav se rezultat tumači upravo iskustvom promatrača.

No, postoje i drugi eksperimenti koji pokazuju da će veliki broj ljudi donijeti jednak ili vrlo sličan sud o tomu koliko je neka osoba lijepa odnosno nije lijepa. Što bi opet ukazivalo na neku »univerzalnost« ljepote. No, danas se to tumači – iskustvom. Ljudi iz istog kulturnog kruga imaju slična iskustva kao i uvjerenja o ljepoti te će im i procjene biti slične.

Lijepo (i) dobro?

Lijepo je oku ugodno i u redu je uživati u ljepoti, no, problem se javlja kada se uz tu karakteristiku vezu-

ju osobine koje nisu nužno prisutne. Jedna od takvih vrlo raširenih ali i vrlo krivih »poveznica« jest da je lijepo ujedno i dobro. Iz toga proizlazi da smo skloniji lijepima oprostiti pogreške, da će lijepi ljudi lakše napredovati na poslu, da će lijepa djeca u vrtiću dobiti više pozornosti...itd. I ne samo to, skloni smo, opet pogrešno, lijepe ljude smatrati inteligentnijima, iskrenijima, sposobnijima...Kada to sve znamo nije iznenađujuće da je upravo ljepota jedan od najjačih biznisa – ne samo preko kirurgije i estetskih korekcija nego i preko farmaceutske industrije, industrije parfema, dodataka prehrani itd. Čiji je glavni zadatak izbaciti na tržište uvijek novi i uvijek bolji preparat čija je svrha samo jedno – postići ljepotu.

Suvremeno doba

Suvremeno doba, posebice 21. stoljeće i ekspanzija interneta, karakterizira visoka svijest o tijelu, izgledu i ljepoti. Norme koje društva proizvode kao i izgled kojemu bi trebalo težiti – vrlo su jake. Rezultat toga je povećan broj različitih poremećaja u čijoj je osnovi pogrešna slika o vlastitom tijelu ili pak vrlo poljuljano samopouzdanje. Najteže je svakako tinejdžerima koji i bez nameštane medijske slike prolaze kroz vrlo turbulentno razdoblje prihvatanja sebe.

Što nam je činiti? Prije svega razumjeti (i poučiti) da smo kompleksna bića koja su više od (samo) ljepote te da se samopouzdanje gradi u različitim segmentima života i odnosa. Važno je i osvijestiti da ljepota može biti pomoćnik na putu do ostvarenja nečega što želimo u životu no da nikako nije glavni čimbenik.

Za kraj bismo mogli reći da je svejedno krije li se ljepota u oku promatrača ili u promatranom predmetu – umjetnost i umjeće je znati vidjeti lijepo u cjelokupnom životu.

Marina Balažev

FOTO: www.jpost.com

Bomber jakne

Sezona jakni je uveliko krenula. Ove godine, nažalost, i prerano. Ljetne krpice je odavno zamijenio slojeviti jesenski outfit. Jesen je omiljeno godišnje doba svjetskih trendseterica iz razloga što se mnogo toga »stavlja« na sebe, mnogo se može kombinirati i poigravati sa stilom odijevanja. Ove godine naglasak je na bomber jaknama poznatijim kao »koledž jakne«, koje se sada, prije svega uklapaju u više stilova, bilo sportski, opušten stil, elegantni, pa čak i poslovni stil.

Bomber jakne djeluju na prvi pogled vrlo sportski, ali ovisno o dezenu i materijalu od kojeg su sašivene mogu se kombinirati i s drugim stilovima kao što su elegantni, romantični i poslovni stil. Vrlo

lijepo idu uz tenisice i kratke čizme, ali i štikle su našle svoje mjesto u kombinaciji s »bombericom«.

Veoma popularne ove jeseni su bomber jakne u maslinasto zelenoj boji, kao i one od kože. Trenutno su neizostavni modni detalj su kod svih većih modnih kuća i svjetskih kreatora.

Iako se lijepo kombiniraju, vrlo su udobne i služe svojoj svrsi. Uglavnom ih nose mlađe djevojke i žene, jer se, kod nas najviše nose uz sportski ili *casual* stil. Ukoliko imate dara za kombiniranje i hrabrosti za ovakvu modu, pokušajte, nećete pogriješiti.

Milijana Nimčević

FUTURAMA

Virtualna realnost je realna stvar!

Još nismo napravili stroj za putovanje kroz vrijeme pa ne možemo vidjeti kakva nam budućnost slijedi. Je li onako kako je zamišljamo: leteći auti, putovanja kroz svemir i život na drugim planetama uz mnogo zanimljivih tehnoloških stvarčica? Ne znamo, ali! Ono što je sigurno, da je upravo jedna od tih »stvarčica« tehnologija koja nam, u najmanju ruku daje okus budućnosti. Dame i gospodo, u ovom broju Kužiša, predstavljamo Vam virtualnu realnost!

Povijest

Prvi put se koncept virtualne realnosti spominje 1935. u kratkoj priči »Pygmalion's Spectacles« **Stanleya G. Weinbauma**. Na predak u ovoj oblasti je na sebe preuzeo **Morton Heilig**, koji je 1962. napravio prototip »Sensoramu« koji je prikazivao pet kratkih filmova. Prvi pravi uređaj nastao je 1968. kada je **Ivan Sutherland**, uz pomoć učenika **Bob Sproulla**, koji je bio toliko te-

žak da su ga morali zakačiti za plafon da bi se koristio, a zbog takvog izgleda dobio je ime Damoklov mač (prema grčkom mitu o Damoklu).

Sve do 2007. provlačila se kroz znanstvenu fantastiku, uz pozadinske napore da se napravi, a 2007. Google je izbacio Street View, koji pruža mogućnost lutanja ulicama preko interneta, ali o tome vam ne moram pričati.

Ono što nas zanima pokrenuto je 2010. godine kada je **Palmer Luckey** napravio prototip za Oculus i pokrenuo Kickstarter kampanju za fundiranje projekata na kojoj je prikupio 2,5 milijuna dolara. Ovaj projekt, odnosno kampanju je 2014. kupio Facebook za 2 milijuna dolara. Danas i mnoge velike kompanije poput Samsunga, Sonyja, HTC-a rade na svojim verzijama ovakvog uređaja za virtualnu realnost. To se zove dobar posao. Ali, nije samo posao dobar. Naime, ono što nam ovakav proizvod donosi je nešto što bi se moglo reći da je iz znanstveno fantastičnih knjiga i filmova.

Pomjeramo granice

Danas se koncept virtualne realnosti koristi u brojne svrhe. Svako nalazi u njemu priliku iskoristiti ga vjerojatno kako bi i pretpostavili: vojska ima svoju svrhu, obučavanje korištenja oružja i obuke za borbu. U zrakoplovnoj industriji koristi se za testiranje prototipa nekih aviona kao i za obučavanje novih pilota. Naravno, zabavu nitko i ništa ne može zaobići. Kako industrija kompjutorskih i uopćeno konzolnih igara raste, s njima raste i zahtjevnost računala i igara.

Sjećam se točno jedne od epizoda »Nindža Kornjača« (bila je jedna od novijih verzija), u kojoj su kornjače imale poseban uređaj za igranje virtualnih igara. Kao i svaki dječak koji je pogledao to pitao sam se, kad ćemo mi ovo imati? Zašto ovo do sada nisu napravili? No evo nas par godina kasnije, ono što je djetetu bio san vrlo skoro će ocu postati noćna mora. Ova grana zabave veoma brzo raste, što je dobro jer se time i brzo razvija, ali trebamo imati na umu da razvitak košta, prema tome ni virtualna realnost neće biti jeftina. No, ako taj dio izostavimo, zaboravimo na koji sekund brige o cijeni i usredotočimo se na nevjerovatne stvari koje omogućuje virtualna realnost.

Primjeri

Prirodnački muzej u Berlinu je skupa s Googleom uz pomoć virtualne realnosti predstavio posjetiteljima zanimljivu izložbu. Da pojasnim, nije riječ o jednom videu predstavljenom na neki 3D način. O ne, ovdje se radi o virtualnoj izložbi s tristo tisuća digitaliziranih primjeraka uključujući fosile dinosaura i mamuta. Na primjer, posjetitelji mogu vidjeti, između ostalih, Romaleosarusa, prapovijesno morsko biće kako pliva hodnicima muzeja, mogu također čuti i kratku povijest Zemlje i Sunčevog sustava.

Oculus Rift se drži za jednog od najviše obećavajućih naočala za virtualnu realnost. Zasad su u igri samo igrice. No, zato ih ništa ne sprečava da se proširuju. Oculus je nedavno izbacio video koji veoma zadržljivo prikazuje iskustvo koje donosi Oculus Rift, a žanrovi se kreću od real life simulacija do simulacija letenja, horror igrice, avanturističkih i mnogih drugih žanrova. Neću vas lagati – izgleda odlično i savjetujem vam da pogledate: možda vi budete jedna od osoba koja će si to priuštiti. U tom slučaju, javljam se dobrovoljno na testiranje.

Ivan Čavrgov

Ultimate Chicken Horse

»Ultimate Chicken Horse« je jedna od onih igara koju ćete igrati s grupom svojih prijatelja iznova i iznova i iznova, smijući se više i više svakom sljedećom partijom. Igra je savršen primjer meta-igrice jer je glavna bit u tome da je igrači sami konstruiraju. »Ultimate Chicken Horse« je u biti klasičan platformer, s tim da je glavni twist u tome da igrači sami sastavljaju »nivo«. Cilj je doći od točke A do točke B, a pritom ne izgubiti život. Pobjednik je onaj koji prvi sakupi unaprijed određen broj poena. Ovo iz prve zvuči lako, ali nijedan igrač ne dobiva poen ako svi uspiju dostići cilj, odnosno ako nitko ne dođe do cilja. Dakle na početku svakog nivoa se na ekranu pojavi magična »party« kutija s različitim dijelovima. Svaki igrač može izabrati samo jedan dio, po principu »tko prvi djevojci, njemu djevojka«. Dijelovi podsjećaju na tipične platformere: drvene podloge, rotacioni dijelovi, oštri zupci kao prepreke, metalne pregrade itd. Stvari postaju interesantne kada se u kutiju ubaci lijepak, crne rupe, ogroman cvijet koji onesposobi igrača ukoliko mu priđe previše blizu, ledena površina, podloga koja propada, lukostrel...

Od krova do disko kluba

Igra sadrži nekoliko različitih predijela s različitim poteškoćama: počevši od klasičnog, jednostavnog krova, do farme, starog Egipta, disko kluba ili plaže. Krajnji cilj je, dakle, onesposobiti dru-

ge igrače (kojih je maksimalno četiri), ali u istovremeno učiniti nivo dovoljno pobjedivim kako bi sami dostigli dovoljan broj poena i bili proglašeni »Najboljom kokoškom«.

Igrica je koliko zabavna, toliko i frustrirajuća, ponovljivost je skoro beskonačna, uzimajući u obzir broj prepreka, zamki i objekata koji međusobno mogu interagovati, te broj različitih scenarija, koji svaki sa sobom nosi svoje vlastite prepreke i začkoljice. Igra postaje još napetija ako neko od igrača iz kutije izabere novčić koji, ako ga donesete sa sobom do cilja, donosi nagradne poene. Novčić je uglavnom glavni krivac za neuspjeh, nakon što je postavljen na lokacije koje je nemoguće dostići (npr. tik pored crne rupe ili ispod platforme, na koju se je onda nemoguće opet popeti).

Karikature životinja

Karakteristi su predstavljeni kao minijature karikature životinja kao što su gorespomenuta kokoška, konj, ovca, rakun, kameleon ili specijalno otključana vjeverica.

Sve u svemu, igrica kojoj uska grupa od četvoro prijatelja ne može i ne b i smjela odolijeti. U pitanju je suvremeni »Čovječe, ne ljuti se«, nakon kojeg će svima oči biti zamagljene plakanjem od smijeha, tako da nitko neće biti u stanju za pravu ljutnju.

Ivan Kovač

Osjećaj igranja i stvaranja

Svatko od nas rođen je autentičan, pitanje je samo koliko smo spremni živjeti u skladu sa svojom prirodom i nama samima, bez bojazni od mišljenja drugih. Oni koji nemaju straha od toga, autentični su

»**N**a rubu neke šume / posadi svoje agrume / i živi od tog / to je moguće / to može tko hoće / doći ću ti i ja / uzmi gitaru / čujem melodiju staru / i pjevaj mi sad«, tako glase stihovi pjesme »Na rubu šume« mlade kantautorice **Ivane Picek** iz Zagreba. Ivana je zaljubljenica u prirodu i sve vidove umjetnosti. Osim što se bavi glazbom, ona je diplomirana doktorica medicine. Do sada ima dva studijska albuma »Ludo djevojčice« i »Oči ti bježe«. S singlom »Cvjetić« najavljuje treći studijski album, koji, kako kaže, treba izaći uskoro.

KUŽIŠ!?: Koliko dugo se Ivana bavi glazbom?

Ivana je zaljubljena u glazbu otkako zna za sebe, sjeća se prvih koncerata na kojima je bila kada je doživjela nešto što je nemoguće opisati riječima, taj nalet

energije i kolektivnog uzbuđenja i bivanja koji se iznova svakim novim koncertom ponavlja. Konkretnije korake u glazbenom smislu pokrenula je krajem 2009. godine, od 2010. krenula je sa solo nastupima vlastitih pjesama, a kako je publika na svaki nastup reagirala odličnim prijemom, tako su krenule i ozbiljnije svirke.

KUŽIŠ!?: Gdje pronalaziš inspiraciju?

Inspiracija za glazbu i tekst svuda je oko nas, nemam nekog osobitog pravila pri stvaranju, na nastanak pjesme može me potaknuti jedna riječ koja mi ne da mira, sve dok ne nastane cijeli tekst, ili melodija koju odsviram, i ne napušta me dok ju ne uobličim u pjesmu. Inspiracija može biti sve.

KUŽIŠ!?: Imaš dva albuma iza sebe. Kako si zadovoljna njihovim prijemom?

Dojmovi su vrlo pozitivni! Nisam se ničemu nadala niti radila albume s nekom namjerom, to je jednostavno rezultat jednog trenutka u mom životu. Neki portali i liste svrstavali su albume među najbolje za tu godinu kad su izdani, što mi je bilo izuzetno zabavno i pozitivno, s obzirom na cijeli način snimanja i izdavanja, gdje se vodim DIY (»do it yourself« ili »uradi sam«) etikom koja mi najviše odgovara, no eto, očito je došlo vrijeme da su se i te vrijednosti počele cijeliti.

KUŽIŠ!?: Članica si i grupe Pridjevi. Kako usklađujete svoj rad u toj skupini sa vlastitim solo projektom?

Pa zapravo se dosta razlikuje rad u Pridjevima i moj solo rad. U Pridjevima po prvi puta imam osjećaj zajedničkog stvaranja i energije na stejdžu, manje imam posla s instrumentima s obzirom da sam

KUŽIŠ!?: Kad možemo očekivati tvoj novi album?

Album je gotov, finiširamo neke sitnice, te se nadam za neko kraće vrijeme da će izaći i van. Na ovom albumu u potpunosti sam sve instrumente sama snimila i miksala, uz pomoć par prijatelja pri sviranju i kasnijem dodatnom miksu, no kad album izađe, o svemu ćete biti informirani. Razmišljam i o promjeni stage imena u Pi, da ogradim dosadašnji rad od ovoga novog, jer u mnogo čemu je došlo do pomaka, te se nadam da će se i drugima svidjeti kao što se meni sviđa.

primarno vokal, te se na taj način osjećam »slobodnije« prepuštiti čisto pjevanju te uživanju u pjesmama. Za dečke iz benda da ne spominjem, odlična smo ekipa i to ne bih mijenjala ni za što. Moj solo rad s druge strane jako je bitan dio mene i mog stvaralaštva, na taj način ne moram pristajati ni na kakve kompromise, kakva god mi glupost padne na pamet, mogu ju izvesti i nikome ne odgovaram za to. Na koncertima mi se u »bendu« pridružuje i moja sestrčina, te na taj način kao da nastavljamo one dječje igre iz djetinjstva, na malo ozbiljnijoj i javnijoj razini, no s jednakim osjećajem igranja i stvaranja.

KUŽIŠ!?: Je li danas teško biti autentična kao glazbenica koja stvara autorsku glazbu?

Ovo pitanje je dosta široko i jednostavan odgovor na njega ne postoji. Svatko od nas rođen je autentičan, pitanje je samo koliko smo spremni živjeti u skladu sa svojom prirodom i nama samima, bez bojazni od mišljenja drugih. Oni koji nemaju straha od toga, autentični su.

Anita Klinac

Sara Renar u Beogradu

Sara Renar je talentirana zagrebačka kantautorica koja svojim glasom, atmosferom i scenskim nastupom očarava publiku svuda gdje nastupa. U beogradski klub »Elektropionir« dolazi večeras (petak, 28. listopada) promovirajući novi

studijski album »Tišina« koji je službeno objavljen večeras i kojega najavljuju singl i video spot istog naziva. Cijena ulaznice je 600 dinara.

Hollywin u Subotici

Večer uoči Svih Svetih, u ponedjeljak 31. listopada, mladi župe Marija Majka Crkve i glumci Dječjeg dramskog odjela HKC »Bunjevačko kolo« pozivaju vas u veliku dvoranu »Kola« (Preradovićeve 4) u 20 sati na četvrti Hollywin u Subotici. Čut ćemo mladomisnika dominikanca Ivana Marija Tomića, nakon toga će biti predstava o životu svetog Dominika Guzmana i agape – druženje oko stola u zajedništvu i ljubavi, navode organizatori. Program je primjeren svim uzrastima i ulaz je slobodan.

Denis Katanec u NS i BG

Zagrebački kantautor Denis Katanec održat će nekoliko koncerata u Srbiji. Nakon Subotice i Kragujevca, slijede Novi Sad i Beograd. Koncert u novosadskom klubu »Škripa« bit će održan 4. studeno-

ga (predizvođač Zvonimir Varga), a dan kasnije 5. studenoga svirat će u beogradskom klubu »Elektropionir« (predizvođač Seine). Katanec je pokretač bendova Felon i Denis Katanec Okanagan LTD. Trenutno svira u novom projektu Klinika Denisa Kataneca. Iza sebe ima 5 albuma. Odsvirao je preko 100 koncerata u cijeloj regiji. S Klinikom je upravo objavio novo izdanje »Nikta Zorja« koje dolazi promovirati.

Brkovi u Novom Sadu

Zagrebački bend Brkovi održat će 18. i 19. studenoga dva klupska koncerta u novosadskom klubu Quarter (Bulevar despota Stefana 5). Uslijed ogromnog interesa i velikog broja prodanih ulaznica za u preprodaji za koncert grupe, organizatori su odlučili da se održi i drugi koncert. Ulaznice za koncerte se mogu kupiti po cijeni

od 800 dinara, a broj karata je limitiran.

Početkom ove godine Brkovi su objavili svoj novi album, šesti po redu, pod nazivom »Torzo Dade Topića«, a potom su ga promorilisali u prepunoj beogradskoj Hali sportova 1. travnja i širom regije na samostalnim koncertima i festivalima.

The xx u Zagrebu

Jedan od najvažnijih britanskih bendova proteklih godina, hvaljeni i nagrađiva-

ni The xx u Zagrebu će započeti kratak europski tour koji će prethoditi trećem studijskom albumu. Oni će održati koncert 28. studenoga u Bočarskom domu. Zagreb je jedini grad naše regije koji će ih ugostiti i tek jedan od pet europskih gradova koje će posjetiti.

Predizvođačica na ovom ekskluzivnom kratkom touru bit će sjajna norveška umjetnica Jenny Hval. Cijena ulaznice iznosi 170 kn do 27. studenog te 200 kn na dan koncerta.

preporuka

GLAZBA: M.I.A. – »AIM«

»AIM« je peti album britanske kantautorice **Maye Arulpragasam**, poznatije pod pseudonimom M.I.A. Zadržao je njen tipičan eklektičan zvuk, mješajući orijentalnu, istočnjačku te indijsku tradiciju sa zapadnjačkim kompozicijama, zacementirajući tako njezinu titulu, bar po mome mišljenju, »istočne Björk«. Ono po čemu »AIM« odstupa od prijašnjih albuma je to da je mnogo političniji (iako autorica kroz svaki album provlači važne socijalne diskusije); većina pjesama na neki način pokriva probleme migrantske krize, rata u Siriji, te govori o svojim i iskustvima migranata ka putu do novog doma – vize, sklapanje novih veza, integriranje, upoznavanje okolice. »AIM« je veoma zanimljiv album u kojem se može pronaći i ponešto senzualnosti, bez obzira na njegovu gruboću. Izdajamo: »Borders«, »Bird Song«, »Visa«, »Freedun«.

I. Kovač

FILM: Djevojka u vlaku

»Djevojka u vlaku« (»The Girl on a Train«) film je oko kojeg se podiglo puno prašine. Otkad je stigao u kina, neprestano je tema razgovora svih filmofila koje poznajem. Ovaj triler redatelja **Tatea Taylora** nastao je prema istoimenoj knjizi autorke **Paule Hawkins**. Glavne uloge tumače: **Emily Blunt** (Rachel), **Rebecca Ferguson** (Anna), **Justin Theroux** (Tom), **Laura Prepon** (Cathy), **Lisa Kudrow** (Martha) i drugi. Glavna junakinja ovog trilera je Rachel, koja svako jutro putuje istim vlakom i prolazi pored kuće u kojoj je nekada živjela. Za vrijeme svojih svakodnevnih putovanja, prisjeća se svog života prije rastave od muža i života koji je nekad vodila. Jedan dan, lutajući pogledom preko mnoštva toplih prigradskih domova, primjećuje jedan bračni par. Iako naizgled djeluju sretno, Rachel će otkriti što se zbiva iza zatvorenih vrata. Emily Blunt, koja tumači lik glavne junakinje, dobila je mnoštvo pozitivnih kritika, a sam film okarakteriziran je kao odlična kombinacija misterija i trilera.

N. Balažević

KNJIGA: »Bantustan – atlas jednog putovanja«

Ovaj zanimljiv putopis djelo je trojice mladih autora **Lazara Pašćanovića**, **Uroša Krčadinca** i **Marka Đedovića**. Oni su u zimu 2009./2010. putovali po Africi i pisali blog o tome na sajtu Kluba putnika. Bilježili su svakidašnje susrete s nesvakidašnjim ljudima, ugodna i manje ugodna iskustva koja prate ovakav vid putovanja, a osobito ona avanturistička. Osobitost ovog romana – putopisa je u osobnim promišljanjima autora o teškoćama i ljepotama koje su ih zadesile na putu. U knjizi se nalaze mape, linkovi, te je moguće čitati ju na tri načina: linearno, kartografski i pomoću interneta. Svaki od autora ima svoja poglavlja, obilježena početnim slovima njihovih imena. Uz ovu knjigu uživat ćete upoznajući potuno drugačiju kulturu, a ipak, ljude vrlo bliske i otputovati, bar u mislima, u daleku Afriku.

K. Dulić

